

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 4684/24

לפני :

כבוד השופטת דפנה ברק-ארז
כבוד השופט עופר גרוסקופף
כבוד השופט יחיאל כשר

העותרים :

1. יהושע שני
2. שולמית שני
3. יצחק פיטוסי
4. דוד טהר
5. דיקלה דנינו ממון
6. מרים בינשטוק
7. אייל בוצחק
8. יניב הרוש
9. עמוס דסקל
10. לביא – זכויות אזרח, מינהל תקין ועידוד ההתישבות

נגד

המשיבים :

1. שר הביטחון
2. ראש המטה הכללי
3. ראש הממשלה
4. תא"ל שלומי בינדר

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרים :

עו"ד יצחק בם

בשם המשיבים 1-3 :

עו"ד נטע אורן ; עו"ד מוריה פרימן

פסק-דין

השופט י' כשר:

1. עניינה של העתירה שלפנינו, אשר הוגשה על ידי הורים שכולים לחיילים שנפלו בקרב ועל ידי עמותת לביא – זכויות האזרח, מינהל תקין ועידוד ההתישבות, היא במינויו של תא"ל שלומי בינדר (להלן: תא"ל בינדר), לתפקיד ראש אגף המודיעין בצה"ל (להלן: א"מ). במסגרת עתירתם מבקשים העותרים כי נורה למשיבים להימנע מלהעלות

את תא"ל בינדר בדרגה ולמנותו לתפקיד ראש אמ"ן, וזאת עד שתבצע חקירה ביחס לאחריותו לאירועי השבעה באוקטובר. לחלופין, העותרים מבקשים כי שאלת מינויו של תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן תובא לדיון והחלטה בממשלה.

2. וזה רקע הדברים, בתמצית: את פרטי מתקפת הטרור הרצחנית שאירעה בשבעה באוקטובר ואת תוצאותיה הקשות מנשוא, אין צורך לפרט בפסק דין זה. על רקע אירועים אלו, ביום 22.4.2024 מסר ראש אמ"ן הנוכחי, האלוף אהרן חליוה (להלן: האלוף חליוה), הודעה רשמית לרמטכ"ל על בקשתו לסיים את תפקידו ולפרוש מצה"ל. בהתאם לכך, נדרש הרמטכ"ל לבחור במועמד מתאים למילוי תפקיד ראש אמ"ן במקומו של האלוף חליוה.

נוכח העובדה שצה"ל מנהל בימים אלו מלחמה (מלחמת "חרבות ברזל"), אשר אין לדעת מתי תסתיים, ובד בבד מבצע הליכי תחקור על אודות הכשלים שהובילו לתוצאות ההרסניות של אירועי השבעה באוקטובר, אשר תיקונם יצריך נקיטת הליכים ארוכי טווח, החליט הרמטכ"ל כי יש צורך במינוי קבוע לתפקיד ראש אמ"ן. לצורך בחירת המועמד המתאים קוימו מספר רב של התייעצויות בנושא, בהן נבחנו, בין היתר, תפקודם של המועמדים לתפקיד עובר לאירועי השבעה באוקטובר, ותפקודם במסגרת מלחמת "חרבות ברזל". בתום הליך הבחינה הנ"ל, הגיעו הרמטכ"ל ושר הביטחון למסקנה כי תא"ל בינדר, אשר בתפקידו האחרון שימש כראש חטיבת המבצעים באגף המבצעים של צה"ל, הוא המועמד המתאים ביותר, מבין אלו שנבחנו, לתפקיד ראש אמ"ן.

לאחר שהרמטכ"ל ושר הביטחון הגיעו למסקנה האמורה לעיל, עדכן הרמטכ"ל, באישור שר הביטחון, את ראש הממשלה, בהחלטה למנות את תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן. משכך, ביום 2.5.2024, פורסמה החלטת הרמטכ"ל על קידומו של תא"ל לדרגת אלוף ועל מינויו לתפקיד ראש אמ"ן.

3. ביום 3.5.2024, לאחר היוודע דבר מינויו של תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן, פנה בא כוחם של העותרים אל הרמטכ"ל ואל שר הביטחון בדרישה להימנע מביצוע המינוי הנ"ל. בפנייה ציין בא כוח העותרים כי לשיטתו, משטרם מוצתה חקירה בלתי תלויה של אירועי השבעה באוקטובר, לא קיימת תשתית עובדתית המאפשרת לקבל החלטות בדבר קידום קצינים הקשורים במישרין לפגמים שנפלו בהיערכות ובהתמודדות צה"ל. בהמשך לכך, ביום 12.5.2024 פנה בא כוחם של העותרים לראש הממשלה ולשר הביטחון. במכתב זה שב בא כוחם של העותרים על טענותיו במכתב מיום 3.5.2024. לצד

זאת, בא כוח העותרים פירט כי ביום 3.5.2024 פנו מספר שרים במכתב לראש הממשלה, ובו דרשו כי מינויים של מספר קצינים לתפקידים בכירים, ובהם גם מינויו של תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן, יובא לדיון בממשלה, אך הדבר לא נעשה. על רקע זה, עתר בא כוחם של העותרים כי ככל שלא יבוטל מינויו של תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן, יובא מינוי זה לדיון בממשלה.

משלא נענו פניותיו של בא כוח העותרים, הגישו העותרים את העתירה דנן ביום

10.6.2024.

4. בעתירתם טוענים העותרים, בעיקרו של דבר, כי בבסיס ההחלטה על מינוי של תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן לא הונחה התשתית העובדתית הרלוונטית. לטענת העותרים, בצילו של האסון שניחת על ישראל בשבעה באוקטובר, השיקול המרכזי לשאלת קידום קצינים בכירים בצה"ל הוא מידת אחריותם לאסון ואופן תפקודם בקשר אליו. בתוך כך, נטען כי בהינתן שטרם נערך תחקיר מלא, עצמאי ובלתי תלוי בשאלת מחדלי צה"ל בכל הנוגע לאירועי השבעה באוקטובר, בירור פנימי באשר להתנהלותו של תא"ל בינדר לפנייהם, במהלכם ולאחריהם, אינו יכול להקים את התשתית העובדתית הנדרשת לצורך החלטה על מינויו לתפקיד כה מרכזי וחשוב.

העותרים מוסיפים וטוענים כי מינויו של תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן פוגע באמון הציבור בצה"ל. זאת, הן נוכח היותו ראש אגף המבצעים עובר לאירועי השבעה באוקטובר ובמהלכם, הן נוכח העובדה כי לא נערך תחקיר מלא, עצמאי ובלתי תלוי באשר להתנהלותו ולאחריותו לאסון שניחת על ישראל.

על רקע האמור לעיל, העותרים טוענים כי יש לבטל את קידומו של תא"ל בינדר בדרגה ואת מינויו לתפקיד ראש אמ"ן, או למצער להביא את שאלת מינויו לתפקיד זה לדיון בממשלה.

5. בתגובה המקדמית שהוגשה מטעם המשיבים, לאחר שהוריתי להם לעשות כן בהחלטתי מיום 10.6.2024, טוענים המשיבים כי דין העתירה להידחות על הסף. המשיבים טוענים כי ההחלטה למנות את תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן התקבלה בהתאם להוראות הדין, בהליך סדור ותקין ובהתבסס על מלוא התשתית העובדתית הנדרשת. המשיבים מטעימים כי תא"ל בינדר נבחר לתפקיד על רקע היותו קצין מקצועי ועתיר זכויות, אשר צבר ניסיון רלוונטי במגוון תפקידי פיקוד מורכבים המצויים בליבת העשייה הצבאית. המשיבים טוענים כי במסגרת החלטתו למנות את תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן, הביא הרמטכ"ל בחשבון גם את תפקודו והתנהלותו לפני פרוץ המלחמה

ובמהלכה. בתוך כך, עמדת הרמטכ"ל הינה כי כל קצין בכיר נושא באחריות, בגזרתו שלו, לאירועי השבעה באוקטובר. עם זאת, נטען כי עשייתו של תא"ל בינדר מעת פרוץ המלחמה, ולפניה, נבחנה על ידי הדרגים הבכירים בצה"ל, לרבות הרמטכ"ל, שעיין בממצאים שנאספו במסגרת תחקיר בעניין פעילותה של חטיבת המבצעים; וכי הרמטכ"ל החליט שתא"ל בינדר הוא האדם המתאים לתפקיד, לאחר שהביא את כל המשתנים דלעיל בחשבון.

לאור האמור לעיל, נטען כי ההחלטה על מינויו של תא"ל בינדר התקבלה על בסיס תשתית עובדתית מלאה, ומדובר בהחלטה סבירה שאינה מקימה עילה להתערבות שיפוטית.

המשיבים מוסיפים וטוענים כי קבלת טענת העותרים, לפיה יש "להקפיא" מינויים לתפקידים בכירים בצה"ל עד שייערך תחקיר מלא, עצמאי ובלתי תלוי בעניין הכשלים שנפלו בהתנהלות צה"ל עובר לאירועי השבעה באוקטובר ובמהלכם, עלולה לפגוע, בסבירות גבוהה, בתפקוד צה"ל וביכולתו לנהל את המלחמה.

לבסוף, המשיבים טוענים כי אין מקום להביא את שאלת מינויו של תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן לדיון בממשלה, שכן שר הביטחון הוא השר הממונה על הצבא מטעם הממשלה ומינויו של תא"ל בינדר לתפקיד נעשה על דעתו.

דיון והכרעה

6. לאחר שעיינתי בעתירה ובתגובה המקדמית מטעם המשיבים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות מחמת היעדר עילה להתערבותנו.

7. כאמור בראשית הדברים, העותרים 1-9 הם הורים שכולים אשר ילדיהם נפלו בקרבות הבלתימה שנערכו בשבעה באוקטובר או במהלך מלחמת "חרבות ברזל". בהחלט ניתן להבין ללבם של מי ששכלו את היקר להם מכל, ומתרעמים על קידומו בדרגה ועל מינויו של מי שהם רואים בו כנושא בחלק מהאחריות לכך, לתפקיד רם דרג ובעל השפעה מכרעת על ביטחון המדינה. כמו כן, בנסיבות אחרות יתכן שהיה טעם לסבור, כפי שסוברים העותרים, כי מוטב שקידומו בדרגה ובתפקיד של מי ששימש בתפקיד בכיר בצה"ל עובר לאירועי השבעה באוקטובר ובמהלכם, ייעשה רק לאחר השלמת החקירה בעניין זה.

ואולם, חרף ההבנה ללבם של העותרים, אין בכך כדי להצדיק את התערבותנו בהחלטה על מינויו של תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן.

8. כידוע, הלכה מושרשת היא כי מתחם הביקורת השיפוטית בשיקול הדעת הנתון לרשות המוסמכת למנות אדם לתפקיד בשירות הציבורי, הוא צר ושמור למקרים חריגים ביותר (ראו: בג"ץ 5562/07 שוטהיים נ' השר לביטחון פנים, פסקאות 8-9 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (23.7.2007); בג"ץ 8134/11 אשר נ' שר האוצר, פסקה 12 לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' ריבלין (29.1.2012); בג"ץ 3884/16 פלונית נ' השר לביטחון פנים, פסקה 26 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן (20.11.2017)).

כלל זה נכון הוא מכוח קל וחומר ביחס להחלטות על מינויים בגופי הביטחון בכלל, ולתפקידי הקצונה הבכירה בצה"ל בפרט (ראו: בג"ץ 598/16 טל נ' מפקד זרוע היבשה, פסקה 10 לפסק דינה של השופטת ד' ברק-ארז (24.2.2016); בג"ץ 8500/19 כ"ץ נ' צבא ההגנה לישראל, פסקה 4 לפסק דינו של השופט מ' מזוז (11.2.2020); בג"ץ 4092/20 ברזילי נ' הרמטכ"ל, פסקה 13 לפסק דינו של השופט ע' גרוסקופף (14.9.2020). כפי שהטעים בית משפט זה אך לאחרונה:

"הרמטכ"ל הוא בעל הידע והניסיון המקצועיים לשם קביעת התאמתם המקצועית של מועמדים לתפקידים בצה"ל וחזקה היא כי שיקוליו הם עניינים ומקצועיים. משכך, בית משפט זה אינו נוטה להתערב בכל הנוגע למינויים בצבא, למעט במקרים חריגים וקיצוניים בהם נפל פגם מהותי בהחלטה" (בג"ץ 4072/24 לביא – זכויות אזרח, מינהל תקין ועידוד ההתיישבות נ' שר הביטחון, פסקה 6 לפסק דינה של השופטת ר' רונן (2.7.2024)).

9. שאלה דומה לזו הניצבת במוקד העתירה דנן, נדונה בבית משפט זה בבג"ץ 659/07 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הביטחון (29.1.2007), אשר עסק בשאלת מינויו של רמטכ"ל חדש לאחר מלחמת לבנון השנייה, לפני פרסום דוח הביניים של ועדת וינוגרד. בהתייחס לדילמה זו ציינה הנשיאה ד' בייניש דברים אלו:

"אכן, הלחימה שהתחוללה בצפון היתה קשה וכואבת ובימים אלה נבחנית בפני ועדת וינוגרד שאלת אחריותו של הדרג המדיני והביטחוני לאירועי המלחמה. עם זאת, האחריות לביטחון המדינה מוטלת על כתפי הממשלה המכהנת. לא הוצגו בפנינו טעמים המקעקעים את עמדתם של ראש הממשלה ושר הביטחון לפיה בטחון המדינה מחייב מינוי רמטכ"ל קבוע ללא דיחוי. ניתן היה להצביע גם על נימוקים המצדדים בדחיית מינוי הרמטכ"ל עד לאחר פרסום המלצות הוועדה. שתי העמדות אפשריות

הן; אולם עמדתם של המשיבים - לפיה בטחון המדינה מחייב מינוי רמטכ"ל בעת הזאת - מצויה בגדר סמכותם, בתחום אחריותם ובמתחם הסבירות של שיקוליהם ולא נמצאה לנו עילה להתערב בה" (שס, בפסקה 3).

דומני כי האמור לעיל יפה גם לענייננו. משהחליטו הרמטכ"ל ושר הביטחון, אשר הם הגורמים המוסמכים לדבר (ראו: פ"ע 3.0288 "הקצונה הבכירה בצה"ל – עקרונות מינוי וקידום"), כי דרוש מינוי של קבע לתפקיד ראש אמ"ן בעת הנוכחית, לנוכח הודעתו של האלוף חליוה על רצונו לסיים את תפקידו כראש אמ"ן ולנוכח הצורך באיוש תפקיד זה בזמן המלחמה הממשיכה להתנהל, אין לנו להתערב בהחלטה זו. כמו כן, משהרמטכ"ל עיין בממצאים שנאספו במסגרת תחקיר בעניין פעילותה של חטיבת המבצעים, ובחן את התנהלותו של תא"ל בינדר לפני פרוץ המלחמה ובמהלכה, אינני סבור כי ניתן לומר שההחלטה על מינויו לתפקיד ראש אמ"ן התקבלה מבלי שקיימת תשתית עובדתית מספקת, במיוחד בהתחשב בנסיבות הצורך בקבלתה.

יתרה מכך, משהחלטה על מינויו של תא"ל בינדר לתפקיד ראש אמ"ן התקבלה על ידי הגורמים המוסמכים לכך (הרמטכ"ל ושר הביטחון), לא היתה חובה בדין להביאה בפני הממשלה, ובפרט כך הוא בהינתן שמינוי ראש אמ"ן טעון את אישורו של שר הביטחון, שהוא הגורם האחראי מטעם הממשלה על צה"ל (ראו: סעיף 2(ב) לחוק-יסוד: הצבא).

10. אשר על כן, מהנימוקים שפורטו לעיל, העתירה נדחית בזאת. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתן ביום, ג' אב תשפ"ד (07 אוגוסט 2024).

תוקן ביום, ד' אב תשפ"ד (08 אוגוסט 2024).

 יחיאל כשר שופט	 עופר גרוסקופף שופט	 דפנה ברק-ארז שופטת
--	--	--